

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

75. ÅRGANG

---

12. JANUAR 1963

A V I N N H O L D E T :
FEMTEN MINUTTER (LEDER) - CLERVAUX BER FOR OSS -
BISKOPENS NYTTÅRSHILSEN - HVERDAG I VATIKANET
- GODT RÅD FOR FORELDRE - BLIKK PÅ TIDEN - PAVENS
JULEBUDSKAP - UTENLANDSNYTT

NR
1

NESTE NUMMER UTKOMMER 26. JANUAR 1963

Nå er tiden

for å tegne abonnement på ST. OLAVS Nye abonnenter
 får nr. 24-1962 (julennummeret) gratis.
 Innenl. kr. 10.— pr. halvår, kr. 20.— pr. år.
 Utl. > 12.— > 24.— > >
INNBTALINGSKORT er vedlagt dette nummer til velvillig
 bruk for alle som vil fornye sitt abonnement.
 ST. OLAVS eksp. Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70
 Postgiro 153 21, bankgiro 3965/163

TIDEBØNNER

etter den tyske utgave:

OFFICIUM DIVINUM PARVUM

av P. Hildebrand Fleischmann O.S.B.

598 sider, innbundet i sort granitol.

Kr. 34,—.

Den gamle pakts salmer, hymner fra den kristne oldtid, tekster fra Den hellige skrift og fra kirkefedrene, søn- og festdagens messebønner. En bok for dem som vil be med Kirken og gå med Kirken gjennom den liturgiske dag.

Tilsalg i:

ST. JOSEPHS INSTITUTT, Akersveien 4, Oslo.

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersveien 5, Oslo.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
Vår Frue Hosp. Nerveavd.	}	Arendal
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Bergen
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Bergen
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Bergen
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus	}	Bergen
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Hammerfest
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Lillestrøm
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tromsø
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tromsø
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

ST. OLAV BOKHANDEL

Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70

Åpen fra kl. 9—16
 Lørdag > 9—14

Norges Brannkasse

betyn trykkeshet

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO,

Urtegt. 29 II, Hf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag
 unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSKKE BISPEDEMMER

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
 Akersv. 5, l. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSKKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
 Akersv. 5, Oslo.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 13. JANUAR (1. s. e. Epifani):
 Den Hellige Familie. Ep. Kol. 3, 12—17.
 Ev. Luk. 2, 42—52. Mandag: Hilarius,
 kirkelærer. Tirsdag: Paulus, eneboer.
 Onsdag: Marcellus, pave og mart. Torsdag:
 Antonius, abbed. Fredag: Ferialdag.
 Lørdag: Vår Fru's lørdagsmesse.

SØNDAG 20. JANUAR (2. s. e. Epifani):
 Ep. Rom. 12, 6—16. Ev. Johs. 2, 1—11.
 Mandag: Agnes, jomfru og mart. Tirsdag:
 Vincens og Anastasius, mart. Onsdag:
 Raymond, bekj. Torsdag: Timoteus,
 bisk. og mart. Fredag: Apostelen Paulus'
 omvendelse. Lørdag: Polykarp, bisk. og
 mart.

SØNDAG 27. JANUAR (3. s. e. Epifani):
 Ep. Rom. 12, 16—21. Ev. Matth. 8,
 1—13.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKKE BISPEDEMMER:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 m.eng. pr.	11.00
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15-9- 11.30	10.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kloster, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemansgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.30
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 2221	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20 221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, tlf. 7558 Mariabeimen, Nørve, tlf. 7184	8.30	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Elisabeth Inst. St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	8.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år -
Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21

FEMTEN MINUTTER

Et nytt år er begynt. Det vet vi ikke noe sikkert om, men til gjengjeld kan vi så noenlunde bedømme det gamle. Pave Johannes gjorde det — med vanlig optimisme — i en tale han nylig holdt til de diplomater som representerer sine land i Vatikanet. 1962, sa paven, utmerket seg blant annet ved at farlige internasjonale kriser ble hurtig overvunnet. Det er unektelig å iakttå en dystre sak fra dens lyseste side. Men Johannes XXIII er altfor meget av en realist til å ville røkkelegge de farene vi vil møte også i det nye året. Også på hans arbeidsbord ligger der fakta — flere enn noen av oss har adgang til — som her taler sitt tydelige språk.

For oss som i kristentroen ser et sanndru forhold til den hele og uavkortede virkelighet, kan det være nyttig å feste blikket på ett enkelt faktum, som mer enn mange andre forteller hvilken himmel vi lever under. I en artikkel om den farligste av de fjorårets kriser paven har i tankene, nemlig Cuba-krisen, røbet det amerikanske ukeskriftet «Time» nylig detaljer som kan gi noen og hver frysninger. Etter at russiske raketter var påvist på Cuba, satte amerikanerne opp et varselsystem som virkelig var fingeren på avtrekkeren for menneskehetens utryddelse. Her er den enkle mekanismen: Rakettafyring på Cuba registreres øyeblikkelig av amerikanerne i Florida. I løpet av 5 minutter er hele den midt-atlantiske kyst av USA varslet, og innen femten minutter er et massivt gjengjeldelsesangrep mot Sovjet-Russland allerede innledet. Og så — Ragnarok.

Femten minutter. Det er så fort at knapt et eneste menneske i vårt eget land, bortsett kanskje fra noen få vakthavende offiserer på Kolsås, ville vite at den menneskelige familie hadde tatt det ene, avgjørende skrittet ut over avgrunnen. Dette er ikke et trekk av en fantasi-full fremtidsroman om «Klodenes krig». Det var — i noen uhyggelige døgn sist oktober — den faktiske truende himmel over oss alle. Så utsatt er menneskeheten idag. De sentenkte fikk klar beskjed da den amerikanske president i et TV-intervju kort etter sa: «Når (han mente forhåpentlig *hvis!*) den dagen kommer da der virkelig skytes fra begge sider, er det slutten. For hva det dreier seg om er at Vest-Europa, Sovjet-Unionen og USA i de første 18 timene vil se 150 millioner mennesker utslettet».

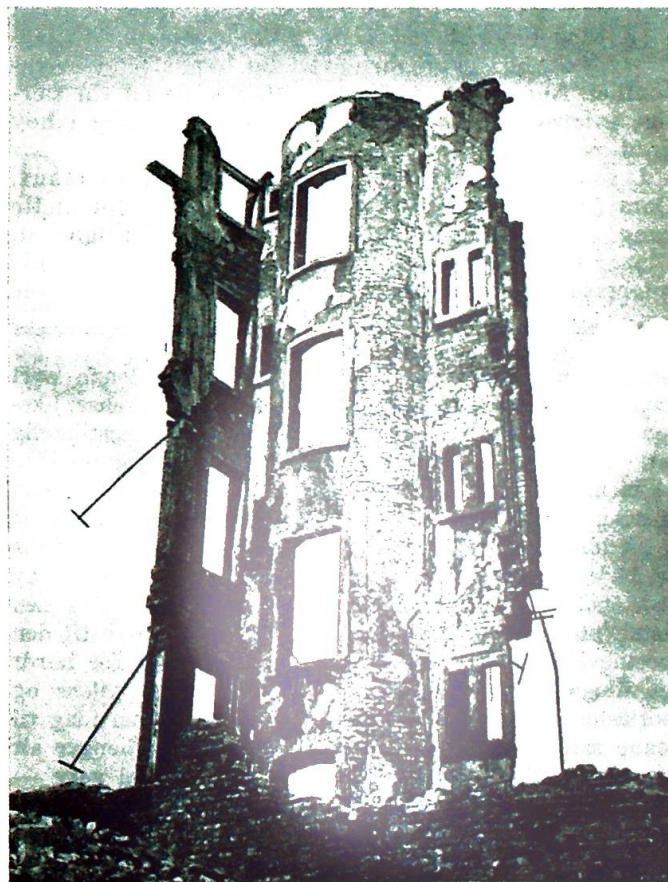
Så blir de små — alle de andre problemene. Som at Stortinget diskuterte målformen i soldatenes «Olabok» den dagen fingeren var på avtrekkeren. Eller at Menighetsfakultetets Carl Fredrik Wisløff roper vakt i gevær mot tidens virkelige farer — kirkelighet og økumenikk.

«Jeg har stillet deg overfor livet og døden, forat du skal velge livet» — intet menneskelig slektledd har vel hatt et så bokstavelig forhold til dette Guds ord som vårt eget. Vi som måler menneskets avmakt og storhet hver time på dagen, med hele jordkula for våre øyne. På godt og på ondt sprenger mennesket stadig nye grenser. De selvsamme tekniske fremskritt som åpner verdensrommet for oss, gjør folkemordet mulig. Det selvsamme organisasjonstalent som planlegger og leder kampen mot sult, sykdom og død har innenfor vår levetid vært anvendt på masseutryddelse av våre uskyldige medmennesker. Mennesket er i sannhet slagplassen for kampen mellom Gud og hans fiende, en opprevet slagmark der hele misforholdet mellom vår viten og vår klokskap, mellom det å *kunne* og det å *forstå*, blir klart synlig. «Det gode som jeg vil, det gjør jeg ikke. Det onde som jeg ikke vil — det er det jeg gjør».

I en slik tid, hva vil det si: *A tro?* Ikke minst betyr det at en søker og finner forklaringen på alle vårt eget vesens farlige gåter i Gud. Troen er den eneste livsholdning som er dekkende for en virkelighet som vår. Mellom fortvilelsen og overmotet griper troens menneske virkeligheten, valget, ansvaret: «Jeg har stillet deg overfor livet og døden —».

Behengt med skarpladde selvmordsvåpen står mennesket idag og spør: Hvem er jeg? Svaret kan gjelde liv eller død, fremtid eller tilintetgjørelse. Vi kjenner jo sva-

(Forts. neste side)

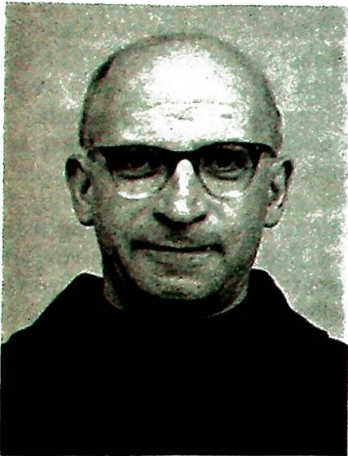

Minnesmerke over en utdødd menneskehet?

CLERVAUX BER FOR

EN SAMTALE MED DOM BERNARD MÜLLER

en pussig samtale, forsåvidt som *vi* ville tale om det interessante abbediet han kommer fra, *han* ville tale om oss her i Norden. Resultatet ble et kompromiss, som det følgende vil vise.

KLOSTERET I ILDLINJEN

Clervaux slapp billig fra første verdenskrig. Den andre skulle bli verre. Luxembourg ble som kjent okkupert av tyske tropper 10. mai 1940, og de nazistiske myndigheter så fra første dag av med mistankens skjerpede blikk på det åndelige sentret, som ble utspionert og tvangsundersøkt. Den 15. januar 1941 møtte Gestapo opp og beslagla hele klosteret — munkene måtte forlate det som de gikk og sto, uten å ta noe med. Da de omkring årsskiftet 1944—45 fikk sitt kloster tilbake ved Luxembourgs befrielse, var det i en sørgelig forfatning. Clervaux var blitt brukt som

Mange vil visst nikke gjenkjennende ved navnet Clervaux. Der er gode sjanser for at de tar feil: Hva de har i tankene fra historiebøkene på skolen er *Clairvaux* — St. Bernards kloster i Burgund som var et sentrum for cistersienser-munkenes reformbevegelse i det 12. århundre. Det ble ødelagt under Den franske revolusjon, kirken ble brent og restene av klosteret er nå statsfengsel.

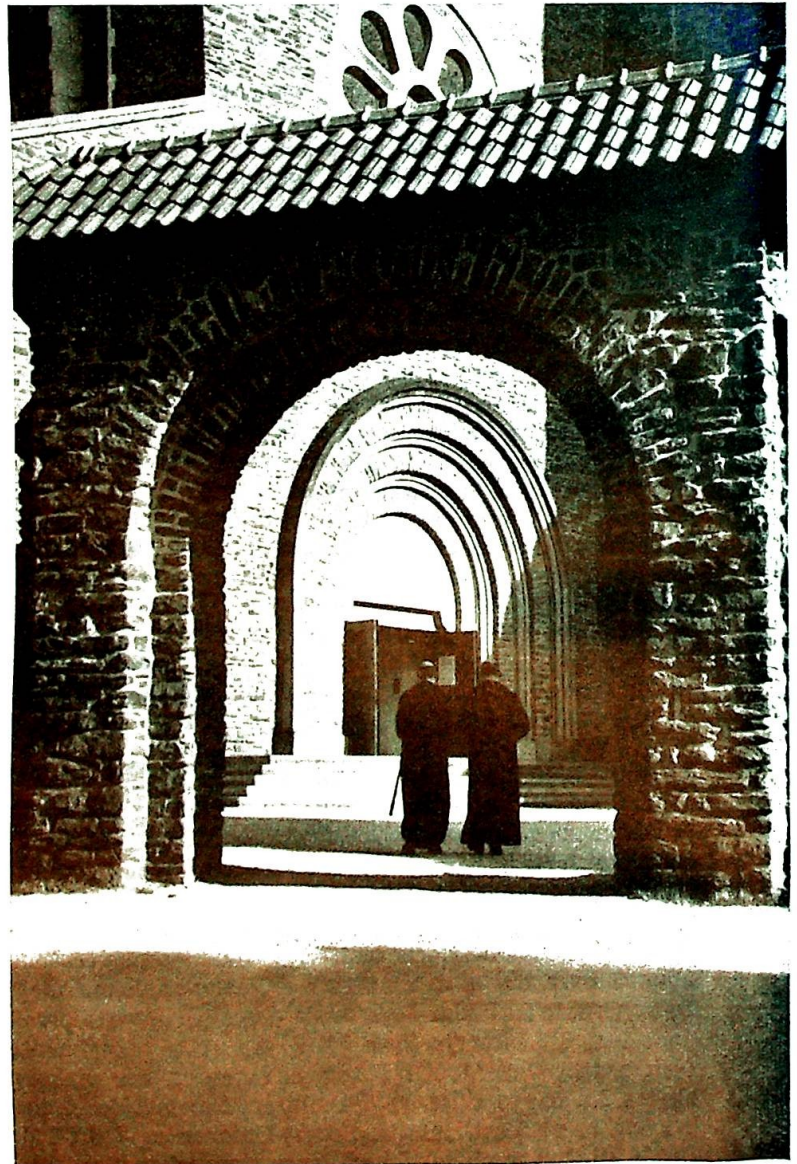
Clervaux er derimot et stort benediktinerkloster i Luxembourg. Det er slett ikke gammelt: Det ble grunnlagt av seks munkere fra abbediet Solesmes så sent som i 1909 — for benediktinere vil det si omtrent igår. Idag teller det 35 benediktinerpatres og 15 legbrødre, og har en mange-artet og blomstrende virksomhet. Noe av den virksomhet bør kalle på vår særlige interesse her i Norden, den angår nemlig i høy grad oss selv.

I sommer besøkte en av munkene fra Clervaux, Dom Bernard Müller vårt land — forøvrig for sjette gang! — og under oppholdet i Oslo fortalte han «St. Olav»s medarbeider litt om abbediets stadig voksende interesse for kontakten med de nordiske land. Det ble

---

ret på dette spørsmål. Den kristne tro har lenge vært menneskehetens grensevakt ved håpløshetens grense, likesom den på den motsatte fløy alltid, med ubestikkelig virkelighetstroskap, har avslørt tåkede romantikerens «tro på mennesket». I Guds åpenbaring — der alene — leser vi sannheten om oss selv: At Gud skapte oss i sitt bilde — at bildet er ille skamfært. Tidens temaer er breddfulle av både menneskeforakt og humanistisk overtro — av både nattsvart og rosenrød virkelighetsflukt. Fra den sistnevnte går der en jevn flyktingestrøm over til den førstnevnte: Vi lever idag i et klima som er for hardt for illusjonenes sarte blomster. Sjelden har tvilens og motløshetens mennesker trengt så desperat som idag til denne sannheten om seg selv. For av den avhenger alt det øvrige. Det gjør troen til noe mer enn en gave — nemlig til et ansvar og en forpliktelse. Å løfte dette ansvar, å si ja til denne forpliktelse — det er kristenmenneskets uerstattelige bidrag til det nye, ukjente år vi nå går inn i.

HRM.

OSS

en skole for Hitler-Jugend, og adskillig ødelagt med nybygg for øye. Gjennom krigsskadeerstatninger ble munkene satt i stand til å begynne gjenreisningen, som skulle ta flere år. Men den som nå går av Nord-ekspressen i Liège, og derfra tar toget til Clervaux, vil ikke angre avstikkeren: Nå står klosteret der fullført igjen, som en verdig og vakker ramme om St. Benedikts gamle og noble ordensliv. Bønnen, håndarbeidet, kirkekunsten og studiet — hele fyllden og den dypt fromme menneskeligheten i det benediktinske liv utfolder seg på en måte som gjør Clervaux til noe en gjerne vender tilbake til, som til et oppkomme av åndskraft, nestekjærlighet og stillhet. Mange — også i Norden — vet om denne kilden, og søker den når veien går sydover. Og nye venner vil bli mottatt med gjestfrihet, forsikrer Dom Müller.

CLERVAUX OG NORDEN

— Hva er dette med Clervaux og Norden, Dom Müller?

— Clervaux har lenge hatt enkeltstående venner i Norden, ikke bare katolikker, men også lutherske kristne. Enkelte fremstående protestantiske teologer har besøkt oss i kontakt- eller studieøyemed, som danskene professor *Regin Prenter* og professor *K. E. Skydsgaard* — sistnevnte gjorde faktisk det forberedende arbeid til sin doktoravhandling om thomismen hos oss.

— Men er det ikke så at abbediet nå mer planmessig vil søke å fremme kontakt og utveksling med nordiske kristne, katolske og protestantiske?

— Det stemmer. I år arrangerte vi, som De vet, en retrett for skandinaver. Ellers bestemte de benediktinske abbeder, samlet til kapitel i Rom i 1955, at økumenisk interesse og virksomhet var noe St. Benedikts orden skulle ta seg mer til hjerte. Enkelte av våre abbedier har jo virket i årtier innenfor enhetsarbeidet — det gjelder for eksempel Chevetogne. Senere har Ligugé med iver tatt opp kontakten med franske protestanter, mens Nieder-Altach i særlig grad har spesialisert seg på kontakten med de orientalske kirker. Så har altså Clervaux syntes at Nordens protestantiske kirker var et felt vi burde vise positiv interesse. Jeg vil da understreke at vi *ikke* ønsker å drive noen slags proselytisme. Det er et *møte* og en *samtale* i gjensidig respekt og nestekjærlighet vi her ser som en oppgave.

— Hvordan griper dere an denne virksomheten, da?

— Abbeden, Dom *Henri de Ste. Marie*, har utpekt en gruppe på 7—8 av klostrets munk, et *team* som gjennom gruppe-studium legger opp de kontakter vi kommer til å søke. Vi vil gjerne at Clervaux skulle bli et naturlig «stoppested» både for enkeltstående kristne og grupper fra Norden, katolikker eller protestanter, legfolk eller geistlige som søker et miljø for bønn, ettertanke og trossamtale. Vi vil fortsette å arrangere skandinaviske retretter, senere også — om ønskelig — studiedager for teologer fra begge konfesjoner, og vi vil gjerne at man gjør bruk av vårt store bibliotek.

Dom Müller, som endog uttrykker seg på et ganske brukbart norsk, og som leser våre trykksaker uten å snuble i norsken, ser appellerende på oss:

— Clervaux er et vakkert og fredelig bønnens sted, like ved skandinavens allfarvei sørover. Et par-tre dager på opp- eller nedreisen er høyst overkommelig. Nylig hadde vi en hel klasse danske lærerskole-elever på utenlandstur — de ville høre gregoriansk sang og se for seg selv hva klosterlivet egentlig er for noe.

Den rolige, stillferdige mannen taler om sin hjertesak — på en måte som både i ordvalg og tankegang røber hans opprinnelse: En orden som er meget, meget gammel — så gammel at den allerede hadde levd i nesten 1000 år da den store trossplittelsen mellom katolikker og protestanter oppsto ved Reformasjonen. Han ser ikke bare langt tilbake. Han ser også — uten å blunke — langt frem.

ÅRETS RETRETT I CLERVAUX

for skandinaver, åpen også for ikke-katolikker, prekes (på norsk) av dominikanerpater *Albert Raulin* i dagene 28., 29. og 30. juni. Nærmere opplysninger vil bli gitt i et senere nr. av «St. Olav».

LEVE OG FØLE MED KIRKEN

BISKOPENS NYTTÅRS- HILSEN 1963

Kristus har elsket Kirken og gitt seg selv for den... så han kunne fremstille den i dens herlighet, uten plett eller rynke, men hellig og ulastelig (Efes. 5, 25—27).

Mange og store begivenheter har rystet verden i det året som vi nå sier farvel til: de mange resultatløse drøftelser om stans i atomprøvene, striden om Fellesmarkedet, krisene i Algerie, Cuba, India og Kina, for bare å nevne noen av dem. Men Gud har holdt sin hånd over oss og verget oss mot det verste. Og når vi nå kaster et blikk tilbake og tenker på all den nåde vi har fått både for legeme og sjel, da kan vi ikke annet enn si at Gud har ledet og leder alt til beste for dem som elsker Ham. Og med hjertet fullt av takk kan vi synge vårt Te Deum: Store Gud, vi lover deg.

Få begivenheter i 1962 har vakt slik oppmerksomhet, både i den kristne og i den ikke-kristne verden, som *det økumeniske konsil*. Det tok til den 11. oktober i Roma og samlet 2500 biskoper fra alle kanter av verden under Peterskirkens mektige hvelv, til drøftelser av Kirkens store problemer i vår tid, problemer som jo også i høyeste grad er hele verdens problemer.

Det er for å inngi dere kjærlighet og hengivenhet til Kirken at jeg i denne min nyttårshilsen vil rette noen ord til dere om Konsilet, dets arbeid og dets mål.

Hans Hellighet, paven, sa i sin åpningstale: «Vår hellige mor, Kirken, gleder seg over at, ved det guddommelige Forsyns særlige nåde, en ny vår gryr for verden. Se inn i fremtiden uten angst og frykt. Kirken vil heve seg selv opp til tidens krav. Ved å gå klokt frem og ved broderlig samarbeide vil den skape mennesker, familier og folk som blir seg sitt sanne verd og sitt evige mål bevisst.

Kirken er ikke i vår tid — som i svunne tider — hemmet av verdslige interesser, som ofte har vært en hindring for oppfyllelsen av dens guddommelige misjon. I vår tid kan den heve sin røst med verdighet og myndighet. Kirkens egentlige misjon er å verne om den hellige skatt som den Hellige Ånd har betrodd den og gi den videre til alle mennesker, til hele mennesket, både til sjelen og legemet.

Med sinnsro, broderlig kjærlighet og samarbeid, med visdom og klokskap i diskusjonene skal biskopene forsøke å finne frem til det som er det beste for menneskene i vår tid».

Det var i sannhet også et herlig skue å se den store skare av biskoper av alle raser og folkeslag — alle fylt

av den samme dype kjærlighet til Kristus og Kirken, fylt av den ene store tanke: å finne ut de beste og mest farbare veier for å bringe Kristus til alle mennesker og gjøre klart for dem at de alle er gjenløst med Kristi blod, alle er Guds barn, med den samme rett til å kjenne og få del i Kristi glade budskap og i de evige goder.

Det kunne nok være dissens — tildels meget skarp — eller uenighet om metodene eller måten å gå frem på, men aldri om selve saken eller målet. Også de ikke katolske observatører fra nesten alle verdens kirkesamfunn var forbauset over den store frihet og åpenhet biskopene talte med, når de la frem synsmåter som ofte åpnet nye perspektiver.

Hele hovedtyngden i Konsilets drøftelser ligger i dette: Hvorledes ser Kirken på seg selv og sitt vesen? Hvorledes skal Kirken fremstille seg for menneskene i vår tid og i den aktuelle situasjon? Hva må Kirken være for menneskene av i dag?

Mange ser i Kirken bare en veldig organisasjon som leder så og så mange hundre millioner av mennesker. Men dette har ingen ting med selve Kirkens vesen å gjøre, og denne ytre eller juridiske side har ofte trådt for meget frem i lyset. Kirken er Kristi brud, Kristi mystiske legeme, Guds folk, ja den er Kristus selv som enda går gjennom verden for å lære, lege og føre alle mennesker til Gud. Som Kristus er kommet, ikke for å bli tjent, men for å tjene, slik er Kirken heller ikke til for å herske, men for å tjene. Ja, den er ene og alene til for å tjene, og den ytre ramme, som jo må til, kan bare ha dette samme formål: å tjene.

Det er egentlig uriktig å tale om foresatte eller undergivne i Kirken. Alle troende er like fullt Kirkens barn,

Samlet om paven vil biskoper fra hele verden reformere kirken.

de er like meget Kirken som de mennesker Kristus har innsatt til å styre den og forkynne hans glade budskap. Vi utgjør alle Kirken, ingen er annenrangs, alle er fullverdige lemmer på Kristi legeme. De såkalte foresatte, paven, biskopene, prestene, har bare sin eksistensberettigelse når de tjener, og gir seg selv for de troende slik som Kristus har gitt seg selv for alle. De er bare representanter for Kristi tjenende kjærlighet. Det skal og det kan således ikke finnes noen egentlig spenning mellom en «rettskirke» og en «kjærlighetskirke».

Dette syn på Kirken ble meget sterkt fremhevet på Konsilet og blir nå lagt til grunn for de videre drøftelser. Vi kan derfor si med paven at en ny vår gryr for Kirken og at en ny pinse rinner opp for den. Dette syn på Kirkens vesen er ellers noe som også de kristne fra ulike konfesjoner kan og må godta. Derfor tør vi håpe at dette Konsil også vil innebære et virkelig skritt fremover mot gjenforeningen av alle kristne.

Ettersom Kirken er til for alle mennesker av alle folkeslag, må og vil den også gjøre alt for i sin ytre organisasjon å tilpasse seg de forskjellige folks særegne anlegg, tradisjoner og skikker, slik at den fullt ut blir også hvert enkelt folks Kirke.

Selvfølgelig må Kirken også verne om den hellige skatt, som Guds evige sannhet, om hans bud, om Kristi budskap: «Lær dem å holde alt det jeg har befalt dere», har Kristus selv sagt (Matt. 28, 20). Når det derfor oppstår stridigheter, da kan det bare komme av at det finnes Kirkens barn som glemmer hva de er, glemmer hva de skylder Kristus og hans Kirke, med andre ord, at de ikke inntar den rette holdning overfor Kirken.

Hva er da det for en holdning? Om Kristus sier apostelen Paulus at «han har elsket Kirken og gitt seg selv for den, så han kunne fremstille den i dens herlighet, uten plett og rynke, men hellig og ulastelig» (Ef. 5, 25—27). Den samme kjærlighet og hengivenhet til Kirken, den samme troskap mot den må også fylle hver eneste kristen. Det gjelder jo oss selv, hver eneste en av oss. Å elske Kirken, det er å elske og respektere oss selv, da vi jo er Kirken. Å oppfylle trofast den oppgave Kristus har gitt sin Kirke, det er å tjene den sak som er vår. Å synde mot disse plikter, det er å synde mot oss selv som kristne, som Kirkens barn.

For enhver kristen må det derfor være den naturligste ting i verden å føle med Kirken, leve med den gjennom liturgien eller gudstjenesten, rette seg etter dens ledelse og arbeide med den for å vinne mennesker for Kristus.

Av og til kan en høre folk si om Kirkens liv, når noe ikke passer dem: «Det er menneskepåfunn!» Dette er korttenkt og uverdigg, og det er forstemmende at noe slikt kan sies av en kristen. Det røber at vedkommende ikke har forstått svært meget av Kirkens vesen og oppgave. Vi må alltid huske at det ikke er noen tilfeldighet når Kirken og Kirkens barn her på jorden også må gjenspeile Kristi lidelse og offerånd, at Kirken i seg selv og i sine barn er og må være en korssets Kirke: «Den som ikke tar sitt kors på seg og følger etter meg, er meg ikke verd», har Kristus selv sagt (Matt. 10, 38). Ved korset har Kristus gjenløst verden. I korssets tegn må også Kirken og Kirkens barn gå gjennom verden.

Høytelskede i Herren, det er fylt av disse tanker at vi må gå inn i det nye året. Da er vi i sannhet alle med på Konsilet og hjelper til at det kan bære de frukter som hele verden venter av det. Da kan vi også gjøre til våre egne de herlige og gripende ord, vår hellige far, Johannes

XXIII, sa for noen uker siden da han plutselig ble alvorlig syk: «Hver dag er god til å leve og hver dag er god til å dø». Dette er den høyeste visdom, og når vi har det for øye hver eneste dag i det nye året, kan vi visst være sikre på at det blir et godt år. Og det ønsker jeg da dere alle.

† Jac. Mangers,
biskop av Oslo.

FOR LEGFOLKET

«S t. Olav»s lesere vil huske brevet fra Dominikanerne i november. Det gjaldt et forslag til en ny form for legmannsvirksomhet. Det orienterende møte ble holdt den 13. november. Det viste seg at det var stor interesse for tanken, og de første retningslinjer ble bestemt allerede samme aften. Senere har et arbeidsutvalg lagt frem et program for de første møtene i vårsemesteret og resultatet blir som følger:

Det blir holdt møter hver første og tredje mandag i måneden i et forholdsvis kort semester. Første møte finner sted den 21. januar 1963, det siste den 1. april.

Biskopen har gitt tillatelse til en aftenmesse i forbindelse med hvert møte. Den vil finne sted i S. Dominikus kirke kl. 19.30. Møtene blir avsluttet med kompletorium på norsk.

På hvert av de tre første møtene vil P. Patfoort tale om et så sentralt emne som «troens menneske», selve trosholdningen som blir bestemmende for alt det vi senere kommer til å si om det åndelige liv.

I den andre delen av aftenen vil vi til å begynne med presentere store katolske skikkelser som er blitt konfrontert med en ikke-katolsk kulturkrets og har måttet ta den utfordring oppdagelsen av verdiene utenfor vår egen verden alltid innebærer. Dette er faktisk det avgjørende problem for katolske legfolk idag: å møte den moderne verden under en eller annen form og bringe dens verdier inn i en kristen sammenheng. Den 21. januar, dvs. midt under bønneuken for de kristnes gjenforening i troen, får vi høre om Abbé Paul Couturier, en sentral skikkelse i den katolske økumeniske bevegelse (P. Thorn). Den 4. februar får vi høre om P. Lagrange som sto i første linje i modernismens dager for å møte den moderne bibelvidenskaps utfordring (P. Raulin). Og den 18. februar blir vi presentert for Cardijn, den belgiske prest som møtte utfordringen fra arbeiderklassens ungdom og grunnla den kristne ungdomsbevegelse blant unge arbeidere, J. O. C. (Pastor Haeck).

Disse første møtene vil dessuten hjelpe oss til å finne vår form, og især finne frem til det åndelige fellesskap som er grunnlaget for ethvert arbeid på kristent grunnlag.

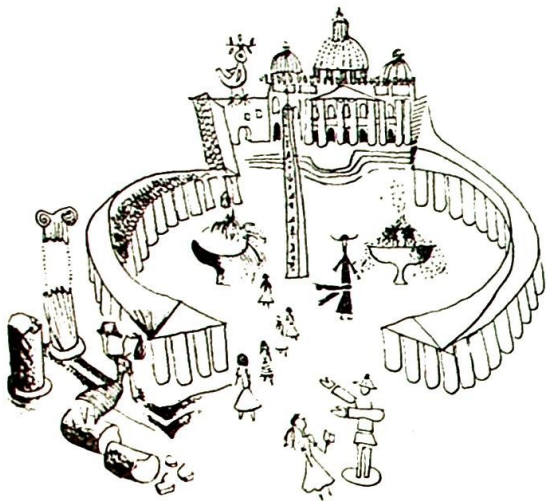
Av praktiske grunner trenger vi et navn, og det var enighet i arbeidsutvalget om at det enkleste måtte bli Dominikus-kretsen.

PASTOR EDVARD VOGT

som i flere år har spesialisert seg i samfunnsvitenskapelige studier, har nylig forsvart sin avhandling til den filosofiske doktorgrad ved dominikanernes Angelicum-universitet i Roma. Avhandlingens emne er «Friedrich Engels og naturdialektikken».

Hverdag i Vatikanet

Vatikanet — det romerske kvarteret som utgjør en egen lilleput-stat og rommer den katolske kirkes sentralledelse samlet om apostelen Peters grav og basilika — samlet siste høst verdensopinionens oppmerksomhet, da pave Johannes åpnet det II. Vatikankonsil. Hva er egentlig Vatikanet, og hvordan arter livet og arbeidet seg til daglig bak Vatikanets murer? C. A. Reitzels forlag, København, har nettopp, høyst betimelig, utgitt en lett og opplysende liten bok («Vatikanet»), som på vel hundre sider og med gode illustrasjoner gir et veld av opplysninger om nettopp dette. Den er forfattet av Roman Faber (som vel er et pseudonym!) og fra den tyske original oversatt til lett og smidig dansk av redaktør Jørgen Berg. Med forlagets tillatelse bringer «St. Olav» et avsnitt fra Fabers bok — lett tilpasset en norsk sprogdrakt.

Vil man lære et folk eller en stat grundig å kjenne, er det deres hverdag man må trenge inn i. Man må finne ut hva folk foretar seg i det daglige, hva de lever av, hvordan de tjener penger — og hva de bruker dem til. Vatikanstaten har også sin hverdag, og der kunne fortelles en masse fornøyelige småtrekk fra dagliglivet i denne lilleputstat.

I vår tid blir det ofte snudd opp ned på døgnets timer, men i Vatikanstaten er der enda en avgjort forskjell på dag og natt for alle innbyggerne. Vatikanstaten «våkner» hver morgen klokken seks, men allerede før den tid kan man se morgenfriske monsignorer ile avsted gjennom de stille gater på vei til en eller annen kirke for å lese den daglige messe. Når Peterskirkens klokker ringer seks, åpner sveitsergarden de store portene. Etter som morgentimene skrider frem, kommer de forskjellige håndverkere og funksjonærer — kontorfolk, elektrikere, mekanikere, sjåførere, smeder, snekkere, tømmermenn, murere osv., over grensen fra Italia. De begynner klokken 8 presis, og samtidig åpner også den lille stats posthus, apotek, biblioteker m. m. Etter arbeiderne kommer tjenestemennene, prester såvel som legfolk; alle skal de passere et kontrollur for derved å kunne dokumentere at de har vært på sine respektive plasser i tide. Fritatt fra denne byråkratiske foranstaltning, er bare sjefene for de enkelte avdelinger eller «ministerier».

Der finnes hverken navneskilt eller husnummere på gater og plasser i Vatikanstaten. Ikke desto mindre har alle gater et navn, som enhver «innfødt» kjenner. Hittil er det ingen som har ansett det nødvendig å anbringe skilt med f. eks. «Via della Fondazione», «Cortile del Belvedere», «Via Pio X», «Via del Pellegrino» osv. Og hvorfor ikke? Sempelthen fordi alle innbyggerne i denne lille bystaten kjenner hverandre, og postbudet ganske nøyaktig vet hvor og når han kan treffe de forskjellige, det være seg i deres hjem eller på deres kontor. Og forøvrig ville en slik «nymotens» innretning som gateskilt, av de fleste bli oppfattet som et slags brudd på tradisjonen og virke både uønsket og unødvendig.

«UNDER KRUMSTAVEN»

Man må være helt klar over hvilken rekkevidde ordet «tradisjon» har, hvis man vil gjøre seg det ringeste håp

om å kunne vurdere og forstå denne lille staten. Der skjer nemlig ingen forandringer i Vatikanet, uten at disse er strengt nødvendige. Hvis man hadde lov til å ferdes fritt omkring her innenfor murene, så ville man igjen og igjen oppleve noe nytt som man ikke hadde den aller ringeste anelse om, og innbyggernes stolthet over sin lille stat er fullt berettiget. Mange forteller med stolthet, at den eller den er født «sotto il cupolone», i Peterskirkens skygge.

I Vatikanstatens nordøstlige hjørne finner vi «forrettings- og industristrøket». Rett ved St. Anna-porten ligger det pavelige trykkeri POLYGLOTTA. Her trykkes bøker på alle mulige — levende og døde — sprog, helt fra kalendere til doktoravhandlinger, skrevet av unge geistlige fra alle egner av kloden. Administratorene og teknikkerne ved dette eiendommelige trykkeriet — Don Boscos Salesianere — er alle fagfolk, og de leser selv korrektur på alt hva de sender ut. I annen etasje ligger bokhandelen, som ordner ekspedisjon og forsendelse. Bekjentgjørelser, lover og sirkulærer går herfra ut over hele verden, og da hovedpostkontoret ligger ved siden av, foregår distribueringen knirkefritt. Posthuset ligger forøvrig på hjørnet av statens eneste forretningsgate, hvor der da også bare finnes én eneste regulær butikk. Her foretar funksjonærenes koner, prestene og søstrene sine innkjøp. Men det er ikke enhver som kan kjøpe her — var det mulig, ville sannsynligvis hele Rom handle i denne enestående butikk. De ansatte har fordel av at Vatikanet hva tollen angår er «utland», og derfor er det billigere her enn «ute» i Rom, men til gjengjeld er det også til en viss grad «rasjonert». Vil man gjøre innkjøp, må man forevise legitimasjonskort. Alle fast ansatte i Vatikanstaten får et såkalt dagkort, som gir dem adgang til å foreta daglige innkjøp. Lignende fordeler har imidlertid også de personer som er ansatt på de forskjellige pavelige kontorer — skjønt de ikke er borgere i Vatikanstaten — men da ved periodiske tildelinger. Alt i alt sparer denne stat sine borgere for mere enn en tredjedel av husholdningspengene, og på denne måten utlignes lønningene som til gjengjeld er lavere her enn i republikken Italia. ANNONA — som utsalget heter — skal jo ikke tjene på varene, men bare betjene kundene. Også stoffer og klær kan man kjøpe her. Hvis man tilfeldigvis skulle komme forbi på en av de store innkjøpsdagene, er det ikke usedvanlig å

se at en eller flere gendarmmer er møtt opp for å holde orden i den livlige sydlandske skare. Men alle kommer til, og ingen går hjem med uforrettet sak. Hva sa man ikke i gamle dager: «Under krumstaven er det godt å leve»!

PAVELIG OLJEFYRING

Vi er imidlertid ikke ute for å handle, men bare for å se oss litt om, og vi kikker da også innenfor i apoteket som «De barmhjertige Brødre» leder. Like ved siden av, finnes ambulansestasjonen med leger, pleiere og søstre. Der er sørget for alt.

Fra Annonagaten kan man se OSSERVATORE ROMANOS bygning, og til høyre for oss ligger en av den moderne Vatikanstats 15 kirker og kapeller, den Hellige Pelegrinus' kirke, hvor det pavelige gendarmeri holder sine gudstjenester. På venstre hånd har vi en lav, gulaktig bygning. Hvem skulle tro at det var et varme-, elektrisitets- og vannverk. Vatikanstaten er den eneste stat som oppvarmes fra én eneste varmesentral, og fra oktober til mars er ca. 11 000 rom tilsluttet dette system. Man hører ikke en lyd, og ikke en ovn kan man få øye på utenfa — man må inn for å se de store oljefyringsanlegg som driver kraftsentret. Bare fra verkstedene lyder det normal arbeidsstøy. Over hundre smeder og snekkere er til stadighet beskjeftiget her. Også bilparken interesserer oss. Alle vognene er merket SCV — Stato della Città del Vaticano. Adskillige lastebiler, busser og personbiler kjører daglig ut, etter ordre fra guvernementet, enten for å hente gods fra jernbanestasjonen, kjøre barn til de pavelige feriekoloniene, eller bringe studentene fra de nasjonale kollegier til og fra universitetene. Disse vognene henter og bringer også den høyere geistlighet, og Vatikanets gjester. Her er biler av alle typer — fra folkevogner til luksusbiler, men tilsynelatende flest Mercedes. Paven benytter ofte sin Mercedes 300 med spesialkarosseri. For å få bygget en underjordisk garasje til det stadig voksende antall biler — ingen går gjerne hvis han kan kjøre! — har man måttet grave ut den gamle kirkegården fra keisertiden; under dette arbeid støtte man på ytterligere et bevis — utenom de allerede eksisterende — for kjennsgjerningen om Peters grav. Det viste seg nemlig, at denne nordøstlige skråning hadde tjent som kirkegård allerede under keiser Nero — hvilket noen forskere hadde bestridt riktigheten av — til og med for private graver, selv om dette ganske tydelig fremgikk av de allerede fundne gravskrifter og mynter.

VATIKANETS AVIS

OSSERVATORE ROMANOS' bygning kan vi heller ikke uten videre gå forbi. Den stridbare *François Mauriac* har ved en eller annen leilighet uttalt, at Osservatore Romano er en avis som enhver annen, bare med den forskjell at den tilfeldigvis ble trykket i Vatikanstaten. Det er for så vidt ganske riktig — rent teknisk, men det gjelder på ingen måte dette blads betydning. Selv om Acta Apostolicae Sedis, Vatikanets lovtidende, er det eneste offisielle organ, så gir Osservatore dog som regel uttrykk for den romerske kirkeledelses mening om sakene. Avisen har egentlig først fått sin nåværende betydning etter Lateranforliket av 1929. Godt og vel en tredjedel av de 60 000 eksemplarer som normalt trykkes hver dag, går ut til alle hovedsteder i verden, og der finnes neppe den regjering som ikke abonnerer på minst et par eksemplarer, ingen ambassade eller internasjonal organisasjon som ikke er interessert i å vite hva den Hellige Stol mener om dette eller hint. Moskva får hver dag 5 eksemplarer og betaler disse i engelske pund! Der utsendes to utgaver, en by- og en landsutgave, begge trykket på det beste papir, noe i retning av The Times i London. Forøvrig har Osservatore også på andre punkter en viss likhet med denne representative avis, ikke minst hva den fornemme tilbakeholdenhet angår, når det gjelder å felle en politisk dom. Osservatore bringer bare få av de nyheter som gjennomsnittsborgeren kan lese i sin egen avis. Også stilen i selve artiklene, som er rolig og saklig og overalt lar kjennsgjerningene tale for seg, har bare sin like i de store verdensblad. Den viktigste spalte er den til venstre på forsiden: «Våre nyheter», som kortfattet og kanskje litt gammeldags forteller om den Hellige Fars audienser. Er det ikke en pavelig tale eller en rundskrivelse å publisere, beslaglegges midtspaltene som oftest av storpolitikk. Osservatore har nylig innført utenlandskorrespondenter, men abonnerer forøvrig også på alle gode nyhetsagenturers publikasjoner, og bladet har derfor som regel en fortreffelig oversikt over verdensbegivenhetene. Kommentaren bringes i høyre spalte. Er den signert F. A. vet den erfarne leser at den stammer fra bladets stedfortredende redaktør, professor *Federico Alessandrini* penn. Disse kommentarer er skoleeksempler på uforferdede, men samtidig tilbakeholdne ledere, basert på dokumenter og sikre informasjon, og ikke sjelden gjengir de statssekretariatets mening. «Utenriksministeriet» uttaler seg meget sjelden direkte. Bladets ledere kan man nesten alltid betrakte som uttrykk for dette departements offisiøse mening. Hvis en kort artikkel i forbindelse med en eller annen aktuell begivenhet ikke skulle være signert, er det høyst sannsynlig at den er inspirert av meningen på høyeste hold. Også her vil man som oftest kunne lese seg til det av stilen.

Pavene har alltid vært sterkt interessert i «sin» avis, som ble grunnlagt 1861, under Pius IX. Dengang het den «Sannhetens Venn» og ville — etter datidens uttryksmåte — være en «polemisk» avis. I grunnleggelsen deltok Pius XII's bestefar, som var Kirkestatens stedfortredende innenriksminister, og som forøvrig også støttet bladet privat. Man kunne ikke tillate den «polemiske» avis å fremtre som den Hellige Stols offisiøse organ, men støttet den så på annen måte. Leo XIII sørget imidlertid for at avisen ble den Hellige Stols eiendom, fordi man hadde bragt i erfaring at et fransk konsortium sto i begrep med å kjøpe den. Siden har den naturligvis stått i Den Hellige Stols umiddelbare tjeneste, og alltid delt dens lodd. Under de to siste verdenskriger trykket bladet daglig krigsbe-

(Forts. neste side)

Vatikan-avisen «L'Osservatore Romano».

Godt råd for foreldre

LYN-INTERVJU

MED

ODD BARRA

St. Sunniva skole i Oslo fikk i fjor et foreldreråd, som i løpet av året har vært meget aktivt. Derom vidner den første årsberetningen foreldrerådet sender ut, med all ønskelig tydelighet. Det er også i denne anledning «St. Olav» har ønsket å ta en liten prat med Foreldrerådets iherdige formann, disponent Odd Barra:

— Hva ser De på som dette rådets viktigste oppgave?

— Foreldrerådet har som sin aller fremste oppgave å knytte foreldrene og lærerstaben sammen. Og i det året som er gått, tror jeg trygt vi kan si at kontakten mellom hjemmene og skolen er blitt vesentlig styrket på denne måten.

— Men rent konkret, hva blir gjort for å oppnå dette?

— Særlig to ting: Dels er det blitt holdt konferansetimer, hvor foreldrene har adgang til å møte klasseforstanderne og diskutere enkeltspørsmål med dem — spørsmål som kan angå det enkelte barn, eller klassen som helhet. Og dels blir det holdt klasseforeldremøter, hvor klasseforstanderne kan gi generelle orienteringer om klassens arbeid — hvilke pensar den har, hvilke lærebøker og undervisningsmetoder som blir brukt, og ikke minst, hvor langt foreldrene bør gå når det gjelder hjelp til hjemmearbeider! Og jeg tror vi kan si at oppslutningen fra foreldrenes side har vært god.

— Så De er altså fornøyd med dette første året?

— Fornøyd ubetinget, når det gjelder samarbeidet med skolens ledelse, det har vært det beste. Men kanskje ikke

bare fornøyd, når det gjelder et annet, smertefullt punkt — nemlig når det gjelder våre forsøk på å bedre skolens økonomi. En møter ikke alltid blant kommunale myndigheter den forståelse for vår situasjon som en skulle kunne vente. Allikevel går det fremover. Oslo kommune har nettopp øket sitt tilskudd til skolepenger for de katolske elevene — kommunen yder nå et beløp som svarer til ca. $\frac{2}{3}$ av hva barna ville koste kommunen på en kommunal skole. Likeledes har Bærum, Asker og Oppegård ydet tilsvarende tilskudd eller noe under. Nesodden og Skedsmo kommuner, som også har barn på St. Sunniva, har derimot avslått søknadene.

— Men fremdeles intet til ikke-katolske barn?

— Bærum og Asker gir et lite tilskudd til skolemateriell til disse barna. Men friskole-prinsippet — dette at foreldre simpelthen skal kunne velge skole for sine barn, uavhengig av sin økonomi, det er fremdeles ikke akseptert her, til tross for at det står i FN's menneskerettighetserklæring. I Danmark derimot er det en selvfølge, også for sosialdemokrater, — mens det her i Norge er arbeiderpartiets representanter som har tyngst for å godta det. — Hva St. Sunniva skole angår, er det altså langt frem til at vi kan klare budsjettet uten skolepenger. Og når dertil kommer at mange barn har lang vei til skolen, med derav følgende dyr transport, er det altså langt fra at mindre bemidlede foreldre har full frihet til å velge skole for sine barn, selv i Oslo.

— Andre saker som er aktuelle for Foreldrerådet?

— Vi har hatt en hel rekke, større og mindre, til behandling. Men den største oppgaven vi står foran, er å føre guttene også ut 7. klasse. Slik det nå er, må de over i en annen skole allerede etter 5. skoleår. Denne saken er ikke enkel, men den må kunne løses, og det arbeides alvorlig med den. Kanskje skal vi kunne legge frem noe mer

(Forts. neste side)

retningene fra begge sider, og ble således den mest leste avis, ikke bare i Rom, men også langt utover dens grenser. Det nådde derved et daglig opplag på over 200 000 eksemplarer, og man innskrenket seg enda frivillig til dette opplag, fordi man ikke ønsket å utnytte Italias situasjon. Det ergret fascistene at avisen praktiserte den gamle romerske rettsgrunnsetning — *auditur et altera pars* — også motparten bør høres. Den daværende og nå avdøde sjefredaktør, grev *Giuseppe della Torre*, ble ofte utsatt for voldsomme angrep, men der skjedde ingen kursendring. Idag arbeider 12 redaktører stadig etter de samme prinsipper, som også vil ha gyldighet i fremtiden. Så lenge avisen eksisterer, vil den sannsynligvis beholde sitt motto som står over titelhodet: «Enhver sitt og «Dødsrikets porter skal ikke få makt over den».

Avdøde Pius XII kontrollerte alltid selv korrekturen til sine taler, og mens han ennå var statssekretær, skrev han personlig over hundre sider til Osservatore. Hans forgjenger, Pius XI, lot nå og da ansvarshavende redaktør tilkalle for å drøfte sakene med ham; var de ikke av samme mening, hendte det ikke så sjelden, at Pius XI tok en ferdig artikkel opp av sin skrivebordskuff og sa: «Her er forresten med det samme et par notater». Så var meningen tydelig nok. Benedikt XV var likeledes en streng sensor, og mangt og meget vandret i hans tid ned

i den pavelige papirkurv. Men alle var de store venner av Osservatore, og der er neppe tvil om, at dette vennskap vil vedbli å bestå.

J o lenger man kommer på formiddagen, desto større blir «trafikken» i Vatikanstaten. Rett som det er kommer det tusenvis av pilgrim�er, og i de store skarer er alle jordens tungemål representert. Når klokken slår tolv fra Peterskirken, stanser alt arbeide et øyeblikk, og overalt i kontorer og på verksteder ber man «Angelus».

Ut på eftermiddagen forsvinner igjen karakteren av stat. Når travelheten i middagstimen har kulminert, får Vatikanstaten henimot aften igjen atmosfæren av et kloster, reist omkring en enslig suveren. Ved mørkets frembrudd avkontrollerer en politipatrulje ledsaget av brannmenn hele Vatikanstaten; de gjennomløper gallerier, gårdsrom, saler, kapeller, trapper og haver, de undersøker hver eneste avkrok for å gripe eventuelle uvedkommende, som måtte ha trengt seg hit inn i den hensikt å ville forstyrre stedets ro og fred. Klokken halv tolv lukker sveitserne hermetisk alle portene som fører ut til omverdenen. Hver eneste av Vatikanstatens borgere som banker på efter dette tidspunkt blir notert, og må neste dag redegjøre for årsaken til den sene hjemkomst — en levning fra svundne tider.

konkret om dette til neste år. En annen sak er at vi engang må få en høyere skole her i Oslo, sier Odd Barra, som gjerne ser foreldre med barn på friskolene bli seg mer bevisst sine rettigheter og krav på rettfærdig behandling.

VERDENSKONGRESS FOR KATOLSKE INGENIØRER

Pax Romana, den internasjonale katolske studenterbevegelse, har en egen seksjon for katolske ingeniører, agronomer og sosialøkonomer. Fra dens hovedkvarter i Paris skriver *Anne Margrethe Konow-Lund* og gjør oss oppmerksom på den 5. internasjonale kongress som seksjonen arrangerer i Barcelona fra 1. til 5. mai i år. Hovedemnet er målsetningen for hjelp til utviklingslandene, og der er lagt opp et fremragende program, med kjente foredragsholdere og eksperter fra en rekke land. Interesserte kan henvende seg til sekretariatet — sendes det under ovenstående navn kan en endog skrive på norsk! — og få nærmere opplysninger. Adressen er: *S.I.I.A.E.C. 18, rue de Varenne, Paris 7e, Frankrike.*

LYDBÅND OM KONSILET

Katolsk Film- og Lydbåndtjeneste meddeler at den nå disponerer over et opptak over det II. Vatikan-konsil, som utlånes til interesserte. Det dreier seg om et intervju med pater *Hallvard Rieber-Mohn*, om inntrykk fra høst-sesjonen i Rom og kirkemøtets mål og oppgave.

Ellers kan liste over tidligere, men fortsatt aktuelle opptak fåes ved henvendelse til St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo, tlf. 42 31 70, og lydbåndene utlånes mot kr. 10.— pr. bånd.

BLIKK på TIDEN

LØS I KONTURENE

■ Om noen ikke skulle vite det, så betyr altså det danske ordet «bolsje» hva vi på norsk kaller sukkertøy. Og så er man visst klar for å lese noen alt annet enn sukkersøte ord av den danske indremisjons-leider pastor Chr. *Bartholdy* — en frodigere og bredere og åpnere skikkelse enn noe en i Norge ville forbinde med indremisjon. Han har nå ellers her sett seg god og lei på folkekirkelighetens altfor runde kanter og åpenbare farer for utglidning i en konturløs harmløshet som har lite med evangeliets salt og utfordring å gjøre. I en kronikk om «Julen og folket» i «Kristeligt Dagblad» (22. desember) skriver han noen ord som godt kan få en videre lesekrete. Etter å ha talt om en eldre dame som betrodde ham at hun i gamle dager «ble skjelt ut i juleprekenen fordi hun bare kom i kirke julaften», skriver *Bartholdy* myndig:

«Det er godt at blive mindet om det. Det turde nemlig præster i gamle dage. De klarede ikke en julaftenprædiken med at stikke folk en bolsje i munden og klappe dem på skulderen og sige: den er god med dig. De tilhørte en kirke, som bar på en dyb sorg ved at se dens børn, de barnedøbte, leve uden Gud. Den levede ikke på et «Her går det godt, fru kammerherreinde!» Jesus talte om hyrden, der forlader de 99 for at opsøge det ene han har mistet. Der er en moderne præstetype, som glæder sig over den ene, som sidder i kirken og lader de 99 forvildede passe sig selv. Lad dem i fred! står der i Dansk

Kirketidende. «Det er nu ikke så rart, når kirken begynder at blande sig op i, hvad folk, der ikke går i kirke, vil tage sig for i helligdagene.» citerer *Kristeligt Dagblad* en ikke ukendt præst. — Jeg troede, kirken var her i verden for at blande sig i alt, ikke mindst alt hvad dens døbte foretager sig.

Princippet er: for alt i verden ingen mission! — altså indre mission, folkekirkens medlemmer skal være i fred, ingen bebrejdelser, slet ingen udskældning. På en præst, der tilhører — da så omtrent — pastor *Bertelsens* generation, virker det faktisk let komisk, når vi nu fra autoritativt side får at vide, at nu skal vi til at drive mission — altså ude i den store verden, blandt hedninger og muhammedanere, i Afrika og Indien. En kirke, der ikke tør drive mission blandt sine egne! Den skal nu altså pludselig give sig til at ofre og udsende missionærer! En kirke, hvor det så at sige er forbudt, i hvert fald vidt og bredt anses for uanstændigt blot at antyde, at dens fleste medlemmer har et usandt forhold til den, bekender tro ved døbefont og konfirmation, som det aldrig falder dem ind at tage alvorligt, betaler skat til en institution, som de blot griner ad, den skulle altså nu ud af sin midte kunne frembringe missionærer, som tør svinge Andens sværd under korsets mærke!

En kirke, hvor så få tør sige: Jeg forsager, jeg tror. I de sidste årtier har den apostolske trosbekendelse, som Grundtvig fremdrog og efter ham de grundtvigske indførte på prædikestolen, fået sin plads i næsten alle kirker ved højmessens. Udmerket. Men hvem har autoriseret den form, som bruges de fleste steder: Vi forsager, vi tror. Jeg ser, at i Den danske Salmebog er dette vi sat i parentes. Men bekendelsen har fra gammel tid heddet Credo, hvilket betyder: jeg tror. Den har aldrig heddet Credimus. Forsage i flok og tro i flok — hvad vil det sige? Og dog, ved døbefonten spørges stadig: forsager du? tror du? Men hvem tager det alvorligt? «Bare sig ja hele vejen», siger familiens ældre til den unge, nervøse moder, der skal holde sit barn over dåben, «så er den i vinkel! Sådan gør man nu engang i kirken!»

Hvad er det for en kirke, der ikke mere tør sige du? Vi-vi-vi hører man også bestandig i prædikenen. Prøv at læse bjergprædikenen, hvor Jesus om og om igen siger du: Når du bringer din gave til alteret, hvis dit højre øje forarger dig, hvis nogen giver dig et slag på den højre kind, når du giver almisse, når du beder...

■ Til forskjell fra vårt eget seilende og skiløpende kongehus har den svenske og danske konge en tilbøyelighet til å henlegge sine ferier til Roma. Svenskenes kong Gustav Adolf reiser, når han kan, ned til sine kjære utgravninger og danskenes kong Fredrik går — som alle innviede vet — sin daglige gang til Peterskirken, som han har en ganske spesiell forkjærlighet for.

Nå er det ikke så lett for kongelige — i billedpressens tidsalder — å få gå ubemerket i en storby, og Roms pressefotografer er viden kjent for sin nærgående. Med fare for at en meget fetert (og dyr) karikaturtegner som «Politiken» Bo Bojesen griper oss på fersk gjerning i tyvlån, synes vi at «St. Olav»s lesere må få del i dette smil, slik midtvinters. Teksten lyder:

«Under opholdet i Rom måtte det danske kongepar bruke alle kneb for at kunne gå i fred for pressefotografene».

DE ANSTENDIGE

■ «Anstendighet» skriver dr. Nic. Stang, og mener visst igrunnen en slags sympatisk ufordervet dumsnillhet. I en av sine lørdagsbetragtninger i «Dagbladet» kommer han (22. desember) under denne overskrift inn på det velkjente faktum at de fleste her nord før siste verdenskrig simpelthen var for anstendige mennesker til å fatte hvor ond verden var: Tross klare varselsrop tiltrodde få nazi-diktaturet de gemenheter og grusomheter som faktisk tok til, fra og med Hitlers maktovertagelse i 1933:

«Med den avstand tid kan gi, forstår vi nå de vantro fra 1930-årene. De var simpelthen for anstendige til å kunne tenke seg at slikt kunne skje i et kulturfolk som det tyske. Derimot trodde de på den amerikanske oljen, som de italienske fascistene brukte, og historiene om pryl og tilsynelatende planløs mishandling av politiske motstandere. I vår nordiske selvgothet trodde vi at slikt kunne skje i et land sør for Alpene; men i Tyskland — nei.

Den liberale borger, ofte høyremann, tolerant i åndelige spørsmål og human i hele sin legning, en forsiktig fremskrittets mann med en levende sosial samvittighet, var en meget vanlig type i mellomkrigstida. Han var seg kanskje ikke særlig bevisst at hans filosofiske og estetiske oppdragelse var preget av den store tyske tradisjon fra Goethes og romantikernes tid og en dyp beundring for Tyskland. Og i sin engelske skole hadde han lært noe om menneskets verd og respekten for den enkelte, om gentleman-idealer og fair play. Han var med andre ord oppdradd i respekt for åndsverdier og for menneskets verdighet. Selv møtte jeg den samme holdning hos tyskere jeg var

sammen med i Berlin høsten 1932. Nazismen og alt dens vesen hadde forekommet dem så absurd at de hadde ledd av det hele. De lo for lenge — og nå var de ved å oppdage at katastrofen nærmet seg og at nazismen var blodig alvor.

Selve den menneskelige anstendighet vi var oppdradd til og i, gjorde de fleste blinde for det som foregikk. Til slutt så noen bare det de ønsket å se, og det var ikke meget. De eneste som så klart, var de bevisste antinazistene og antifascistene; men deres holdning og klarsyn var oftest bestemt av at de hadde et politisk grunnsyn eller personlige opplevelser å bygge på.»

At noen av de mest klarsynte advarsler mot nazismens menneskeforakt utgikk hverken fra «politisk grunnsyn» eller fra «personlige opplevelser», men fra en kristen kulturkritikk (som hos Sigrid Undset, Ronald Fangen, Anders Wyller, Fredrik Paasche, Eivind Berggrav) burde vel vært nevnt — men la gå. Mer interessert er vi faktisk i konklusjonen, nemlig «at anstendighet i tanke og følelse må kjenne sine grenser i en uanstendig og ufyselig verden».

Det er alltid sunt og klokt å kjenne sin begrensning. Men det fordrer blant annet at man er fryktløst sannhetskjærlig. Og her forekommer det oss — etter langvarig og oppmerksom lesning av både Nic. Stang og andre hjemlige radikale skribenter — at noe klikker. Nordmenn som i mellomkrigstiden var for blåøyd anstendige til å tro ondt om Hitler-Tyskland vet idag til overmål hvor grundig feil de tok. Mens nordmenn som i det selvsamme tidsrom hadde sine sympatier østpå hverken dengang eller idag synes å ha ligget våken om nettene ved tanken på dét diktaturets fengselskjellere og nakkeskudd, konsentrasjonsleirer og folkemord.

Vi har fine humanistiske tradisjoner her i landet. Så fine at de er ikke lette å leve opp til. Da Fridtjof Nansen — medstifter av Fedrelandslaget! — i tyveårene reddet millioner av russere fra sultedøden, var det ham knekkende likegyldig at han dermed hjalp det nye sovjetiske diktatur over kneiken, mens en god del europeiske politikere gjerne så det drukne i sultens kaos. Han avskydde kommunismen. Men der sto intet parti-flagg i hans hjerte. Han sto opp for mennesket.

Så god råd har man ikke idag. Det dypt forstemmende ved meget av det som idag kalles humanisme er ensidigheten og partiskheten. Man protesterer og demonstrerer — for sine egne. De meget skrivende penner spidder lynsnart faktiske og imaginære spirer av nynazisme i tysk jord. Om det som uavbrudt i denne tid har foregått bak jernteppet — for vår egen del nevner vi fremferden mot de kristne kirker — har de selvsamme penner vært forbløffende og avslørende tause. Hitler-Tyskland er fortid. Mao-China, Krustsjov-Russland, Ulbricht-Tyskland, Kadar-Ungarn er nåtid. Mon ikke en sen eftertid vil finne vårt slektledds «anstendige» nordmenn en god del mer fantastiske enn tredveårenes? De visste ikke. Vi vet.

Frater Candidus.

BØNN FOR ÉNHETEN

Den 18. januar samles igjen protestanter, katolikker, anglikanere og gresk-ortodokse kristne verden over i en usynlig enhet, gjennom sin bønn for de kristnes gjenforening. Bønneuken for kristen enhet, fra 18. til 25. januar hvert år, markeres ute i Europa med felles-arrangementer og livlige mellom-kirkelige kontakter. Her i Norge hvor økumenikken og enhetstanken står svakt i kristenlivet, er der ikke stort av dette. Det forhindrer ikke at vi i bønnen bør slutte opp om dette formål, ikke minst nå da Vatikan-konsilet legger opp Kirkens holdning til enhetstanken for lang tid fremover.

TIL PALESTINA OG EGYPT

MED PASTOR
PAUL D'AUCHAMP

Betlehems landskap har ikke skiftet sin intime karakter siden den for to tusen år siden ble kristenhetens vugge.

To tusen ni hundre kroner er unektelig endel penger. Til gjengjeld må det innrømmes at pastor *Paul d'Auchamp*, hvis spesialitet er godt organiserte og høyst berikende fellesreiser til fjerne land, byr på særdeles meget for denne summen. Ennå er der visst noen plasser ledige for dem som kan og vil tilbringe en knapp måned i Egypt og Palestina, mellom 20. februar og 17. mars i år. Fulltegnet blir selskapet på 30 deltagere, og som særlig «kultur-attasjé» medbringer det pastor *Bjørn Højbo*, forfatteren av «Evangelium og oldkirke», som legger opp et fengslende besøksprogram med kommentarer.

Reisen fordeles med 9 dager i Egypt, 9 dager i Jordan og 7 dager i Israel. Flyturen fra Kastrup til Kairo tar bare 8 timer, og i Egypt får deltagerne se Memphis, Sakkara, de store pyramider, sfinxen ved

Gizeh, Tut-Ank-Amens skatter, Assuan, Luxor med Kongenes Dal og Karnak.

Fra Kairo flyr en til Jerusalem på 2 timer. Foruten kristendommens mange hellige minner i Jerusalem, blir der utflukter til Betlehem, Jeriko, Bethania, Jordan-floden og Det døde Hav. Her får deltagerne bistand av dominikanerne fra den kjente École Biblique.

På den israelske side besøkes blant meget annet Sionberget, Tiberiasegnen i Galilea, Genesaret-sjøen, Kapernaum, Nazareth, Haifa. Deltagerne vil også få inntrykk av den moderne staten Israel. Hjemreisen skjer via Cypern.

Den som lar seg friste, bør snarest sette seg i forbindelse med *Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, København S. (Telefon København/Sundby 86)*.

UTLANDET

PAVENS JULEBUDSKAP:

EN APPELL OM FRED

Pave Johannes XXIII sendte ifjor allerede 22. desember ut sitt julebudskap til menneskeheten, over Radio Vaticana, og tilknyttet det europeiske fjernsynsnett. Hans tale formet seg som en ny inntrengende appell til folkene og deres ledere om å holde fast ved verdensfreden og forståelsen. Paven betonte sterkt at freden ikke er passivitet, men noe en må gripe, fastholde, utbre og verne aktivt. Sjelden har menneskeheten saknet og lengtet så sårpt etter enheten som idag — her må Kristi plan for menneskelivet virkelig gjøres. Freden er ett av historiens og tilværelsens umistelige goder, og verdensfreden kan bare sikres ved alles streben etter å bevare den. Det forutsetter at vi som

enkeltmennesker og i fellesskap møter problemet med den rette indre holdning: «Fred på jorden for mennesker av en god vilje», heter det jo i jule-evangeliet. Uten denne «gode vilje» er våre håp og anstrengelser forgjeves.

Å virke for freden, sa Johannes XXIII, er idag, som det alltid har vært, en av de viktigste oppgaver paven kan ta opp. For ham personlig hadde det preget de fire år han har ledet kirken, og slik ville det fortsatt bli, «til siste slutt». Han gjentok sin appell om fred fra den 25. oktober, da verden sto på randen av krig på grunn av Cuba-krisen: «Vi ber alle regjeringer om å gjøre alt hva de makter for å redde freden», og uttalte sin fortrøstning

(Forts. neste side)

TUNGHØRTE

Har De hørselsproblemer? Anskaff Dem da et av våre nyeste godkjente OTICON høreapparater, hørebriller eller øre-modell.

AMERICAN NORWEGIAN OTICON

A. BRUCE

Fridtjof Nansens plass 6, 2. etg., Oslo. - Telefon 42 33 32.

Spesialforretning. 42 års praksis.

OTICON er Nordens mest solgte høreapparat.

om at disse ord, som han hadde talt «på vegne av hele verdensepiskopatet og i full forståelse med det» ikke hadde vært uten en viss vekt.

I sitt julebudskap kom paven ellers inn på de kristnes enhet, og fastslo at lengselen etter denne enhet sjelden hadde vært så sterk som i vår tid. Det enhetens sinnelag som uvilkårlig og, for de fleste, overraskende har trengt seg frem i samtidens katolske bevissthet, og den iver i den kristne broder-kjærlighet som idag gjør seg gjeldende, er de karakteristiske frukter av det økumeniske konsil. Vår Gud og Frelser har villet én hjord og én hyrde, sa paven — denne plan må vi virkeliggjøre. Ved den siste dom vil vi bli spurt, ikke om vi har «skapt» enheten, men om vi har bedt for enheten, arbeidet for enheten, lidt for enheten.

Paven uttrykte ønsket om at julen 1962 for hele menneskeheten og for den enkelte familie måtte bringe inderlig og dyp glede i hjertene. Selv gledet han seg over, på radio- og fjernsyn-bølger, å kunne tre inn i hvert enkelt av hjemmene med sin faderlige hilsen og sine gode ønsker.

FRANKRIKE

Økumenisk sentrum innviet.

Kirken til det protestantiske klostret Taizé i Frankrike ble nylig innviet i nærvær av protestantiske og katolske dignitærer. Kirken er reist som en «forsoningskirke» av unge frivillige fra den tyske bevegelsen «Soningstegn», som har gjort det til et formål å reise slike «tegn på forsoning» i land som har vært hærtatt av tyskerne. (For et par år siden arbeidet en slik gruppe i Nord-Norge.) Kirken er innredet til bruk for klosteret, men har også fått en krypt som skal stå til bruk for katolikker. Fra katolsk side var en rekke biskoper og abbeder til stede. I en tale uttrykte ærespresidenten for det franske protestantiske

forbund, pastor Boegner, sin takknemlighet overfor den originale innsats som klostret i Taizé betyr i fransk protestantisme.

USA

Pave Johannes «årets mann».

I sin nyttårsutgave kårer det amerikanske ukeskriftet «Time» hvert år en

«Vi ville gjerne sette oss ved de fattiges bord, i verkstedene, i studentenes lesesaler og forskernes laboratorier, ved de syke og gamles seng — overalt hvor mennesker arbeider, lider, ber. Vi ville gjerne legge våre hender på barnas hoder, se de unge i øynene og si foreldrene et oppmuntrende ord for det daglige strev. Til dem alle ville Vi så gjerne gjenta engelens Ord: «Se jeg forkynner dere en stor glede —» og føye til den hellige Augustins betraktninger: «Kristus er født og ligger i sin krybbe, men han hersker over hele verden. Han er svøpt i fattige filler, men han omhyller oss med udødelighet. Han fant ingen plass i herberget, men han vil berede seg et tempel i de troendes hjerter — så la oss ha kjærlighet, at vi engang må nå frem til hans evighet!»

Dette, sluttet paven, er julefestens virkelighet, den som vi ønsker dere alle og ber utholdende om at dere må få motta: «Faderens evige Ord, Guds og Marias Sønn, forny ennå en gang i sjelens skjulte dyp det ufattelige under at du ble født!»

Og paven føyde til med varme: «Amen, amen!»

«årets mann» — dvs. en person som på godt eller ondt har øvet avgjørende innflytelse på menneskehetens skjebne i det forgangne år. For 1962 har «Time», for første gang i sin historie, valgt en geistlig — nemlig pave Johannes XXIII. Han har, heter det i den følgende artikkel, gitt menneskene en sterkere sans for at menneskeslekten er en familie — (Forts. neste side)

DRAMMEN
GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

DRAMMEN	
GUSTAV THIELEMANN	
Pølse- og hermetikkfabrikk	
Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN	
	TYRILYS ^{A/S} TYRI FABRIKKER
	Drammen
Har også landets eneste bivokspreseri	

HALDEN		
<i>Halden-firmaer</i>	Gunnar Setterquist Elektrisk forretning. Aut. installatør HALDEN - BERG - IDD Tlf. 1981 og 1733 — Storgt. 1	<i>Karl Knap</i> ^{A/S} Tlf. 2710 Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning Linoleum
SIGURD GRØNNERN Manufaktur og utstyr Tlf. 2746	A/S HALDENS BRYGGERI	F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tlf. 1844 - 2535
HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tlf. 1264	<i>Paul Johannesen</i> Alt i ux og optik TELF. 20 11	ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Kjøkkeninnredninger Tlf. 1630

et resultat som hverken vitenskap eller diplomati hittil har kunnet fremvise. Særlig ved innkallingen av Vatikankonsilet har pave Johannes på en ny måte stilt kristenheden og verden ansikt til ansikt, og leget sår som i århundrer har vært smertefulle. Avisoverskriftene i 1962, skriver «Time», var ganske visst dominert av USA's målbevissthet, russernes forskningsbragder, europeernes

enhetsbestrebelsler og kinesernes aggresjon. Men den 81-årige pave har som få

andre mennesker skapt historie i året 1962.

MANDAL		
A/S DET NORSKE KOKOSVÆVERI Benytt våre spesielle kirkeløpere i bukke og velour		
MANDAL Gjør som vi kjøp Deres bøker i SVEINDALS BOKHANDEL MANDAL	MARNAR KJOLER forhandles over hele landet	GERH. CHRISTENSENS SØNNER Alt i manufaktur
ARENDALE		
THS. LØVOLD Grunl. 1886 — Tlf. 1173, 1495 Maling - Tau - Duk - Koster og børster Skibsrekvisita - Malerverker Engros og en detalj		 Tlf. privat 4268
JØRGENSEN & CO. Bakeri. Konditori	Arendal Trikotasje- forretning Tlf. 1247	JOACHIM LARSEN Spesialforretning i utstyrsvarer Tlf. 1081 — Etablert 1872
ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tlf. 1756 — Arendal — Tlf 1756	MØRLAND-SKO Tlf. 2802 Selvvalgsforretning	SHELL — ARENDAL Tlf. kontor 2013 Anleggstlf. 1848
ARENDALE FARVEHANDEL Tlf. 2050 Engros - En detalj	BRØDRENE PETERSEN Skomakerforretning Arendal	M. A. STIANSEN Herreekviperings - Guttekonfeksjon Tlf. 1018
OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tlf. 1958 Havstad, Arendal	BYGGMESTER HANS NILSEN Neset 362 Arendal Tlf. 2647	Malermester K. LØNNHAUG Kolbjørnsvik Tlf. 1333
J. E. PEDERSEN & CO. A/S Arendal Kjøttforretning Tlf. 2360	ARENDALE BRYGGERI og MINERALVANDFABRIK A/S	Glassmester W. SJØEN Tlf. 2862
OLAV BEISLAND (Ingv. Jenssens Eftf.) Kirkegaten Kolonialforretning Telefon 1280 - 2831 - 2713	GARTNERHALLEN Frukt og Grønsaker En gros Tlf. 3159 - 3208	VOLKSWAGEN O. M. LUNDE & CO. Sentralbord: 4040

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell - Elektromedisin - Røntgen

Pilestredet 7
Tlf. 33 43 70
OSLO

Service-avdeling
Apotekerveita 4 - Tlf. 24 921
TRONDHEIM

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkeninnredning og utstyr

THIIS & CO ^A_S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

ERLING MOE

God fisk

E. M. JACOBSEN

Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

Vi ønsker våre
annonsører
Godt nytt år!

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15.—
Flerfarget kr. 18.—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Walligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

